

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3
The 3rd STOU Graduate Research Conference

การผลิตข้าวของเกษตรกรตำบลสาละ อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี
Rice Production by Farmer in Sali Sub-District, Bang Pla Ma District,
Suphan Buri Province

จัญญา เฟื่องฟู่ง (Chananya Founfoong)* จินดา ขลิบทอง (Jinda Khlibtong) **

ภรณ์ ต่างวิวัฒน์ (Paranee Tangwiwut) ***

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรตำบลสาละ อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี (2) การผลิตข้าวของเกษตรกร (3) ความต้องการการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ผลิตข้าว

โดยศึกษากลุ่มตัวอย่างเกษตรกรผู้ผลิตข้าวในตำบลสาละ อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปี 2554/55 รอบ 2 จำนวน 266 ครัวเรือน ทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป ใช้สถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า (1) เกษตรกรเพศชาย ร้อยละ 55.6 อายุเฉลี่ย 47.9 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีสมาชิกในครัวเรือน เฉลี่ย 4.19 คน มีประสบการณ์ในการผลิตข้าว เฉลี่ย 26.41 ปี เกษตรกรทั้งหมดเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร โดย เป็นกลุ่มลูกค้านานาการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และได้รับความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวจากนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร แรงงานในครัวเรือนส่วนใหญ่ เฉลี่ย 2.8 คน พื้นที่ผลิตข้าวเฉลี่ย 47.25 ไร่ และเป็นพื้นที่ของตนเองบางส่วนและเป็นพื้นที่เช่าบางส่วน แหล่งเงินทุนของเกษตรกรทั้งหมดมาจากสถาบันการเงิน (2) เกษตรกรผลิตข้าวเพื่อจำหน่ายโดยการเข้าร่วมโครงการจำนำข้าวกับรัฐบาล พื้นที่ที่ผลิตข้าวเป็นดินเหนียว ใช้น้ำชลประทาน พันธุ์ข้าวที่ใช้ส่วนใหญ่ พันธุ์ กข 47 ส่วนใหญ่เกษตรกรมีการไถเตรียมดิน 2 ครั้ง ใส่ปุ๋ย 3 ครั้ง ใช้ปุ๋ยสูตร 46-0-0 และ 16-20-0 และมีการป้องกันกำจัดโรค แมลง วัชพืช และศัตรูพืช 7 ครั้ง ในการผลิตเกษตรกรทั้งหมดพบโรคไหม้ เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล ข้าววัชพืช และนก ใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัด ซึ่งในการกำจัดวัชพืช และศัตรูพืชบางชนิดมีการใช้แรงงานคนและวิธีกลมาผสมผสาน เกษตรกรเก็บเกี่ยวผลผลิตโดยการจ้างรถเกี่ยวและจ้างรถในการ เกษตรกรมีปัจจัยการผลิตเฉลี่ย (บาท/ไร่) ได้แก่ ค่าเมล็ดพันธุ์ 636 บาท ค่าเตรียมดิน 363.72 บาท ค่าปุ๋ย 573.91 บาท ค่าสารเคมี 1,574.44 บาท ค่าจ้างแรงงาน 364.10 บาท ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง 32.35 บาท ค่าเก็บเกี่ยวและขนส่ง 588.80 บาท ค่าเช่าที่ดิน 1,582.85 บาท ส่วนผลผลิตข้าว เฉลี่ยไร่ละ 1,037.82 กิโลกรัม รายได้จากการจำหน่ายข้าวของเกษตรกร เฉลี่ยไร่ละ 13,372.44 บาทต่อไร่ (3) เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าว อยู่ในระดับมาก ส่วนใหญ่ต้องการความรู้จากบุคคลจากหน่วยงานราชการ ซึ่งอาจผ่านสื่อโทรทัศน์ วิทยุ และคอมพิวเตอร์ โดยวิธีการบรรยายและศึกษาดูงาน

คำสำคัญ การผลิตข้าว ตำบลสาละ อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

* นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช title_cha@hotmail.com

** รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช jinda.khl@stou.ac.th

*** รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช paranee.tan@stou.ac.th

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3
The 3rd STOU Graduate Research Conference

Abstract

The objectives of the study were to (1) investigate the social-economics situation of the farmer of Sali Sub-district, Bang Pla Ma District, Suphan Buri Province, (2) the rice production practices of farmers, and (3) find out the agricultural extension need of rice farmers.

The 266 household of rice farmers registered of rice production year 2011/2012 round 2 in Sali Sub-district, Bang Pla Ma District, Suphan Buri Province were the sample of the study. The simple random sampling was used in the study. The interview schedule was used as the instrument in collecting data. The statistics package was used with computer for data analysis. The frequency count, percentage, mean, maximum and minimum and standard deviation were used as the statistical analysis.

The result of the study found that (1) majority of respondents were male (55.6%), average age 47.9 years, completed primary education, average member in household 4.19 persons, experiences in rice production by average 26.41 years. All of farmers belong to Farmers Institution, Bank of Agricultural and Agricultural cooperatives (BAAC) customer. The farmers received the knowledge of rice production from Agricultural Extension Worker. There were 2 persons as labor in household. Average rice production 47.25 rai, consist of own land of farmer and rent land from others. The financial resource of farmer came from financial institution. (2) The rice farmer production joined in government buying rice project. The clay soil, irrigation area, Kor.Khor. 47 rice used in production, 3 times filling fertilizer, formula 46-00-0 and 16-20-0, protection disease, inset, weed, and other 7 times were experimented in the study. Farmers met blight diseases, brown plant hopper, rice weed, and bird as the rice pest. Chemical treatment, mechanical treatment and integration treatment were used in cultivation and harvesting. The production factor consisted of the seed 636 baht. Soil preparation 363.72 baht; fertilizer 573.91 baht; chemical substance 1574.44 baht, labor 364.10 baht, fuel 32.35 baht harvesting and transport 588.80 baht, land lent 1,582.85 baht. The average rice production was 1,037.82 kilogram/rai. The rice income of farmer was 13,372.44 baht/rai. (3) Rice farmers needed the knowledge concerning the rice production was average score 3.53 as the moderate level. The procedure of rice production, the farmers need the knowledge from the personal of government organization via television, radio, and computer by lecture and study tour.

Keywords: Rice production, Sali Sub-district, Bang Pla Ma District, Suphan Buri Province

* นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช title_cha@hotmail.com

** รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช jinda.khl@stou.ac.th

*** รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช paranee.tan@stou.ac.th

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ในปัจจุบันพบว่า มีแรงงานในภาคเกษตรกรรม 14.5 ล้านคน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2553) ในแต่ละปีประเทศไทยนำเข้าสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชเป็นมูลค่าหลายหมื่นล้านบาท โดยที่ไม่ต้องเสียภาษีนำเข้า และหากพิจารณามูลค่าของสารเคมีเหล่านี้ในช่วง 6 ปีที่ผ่านมา จะพบว่าแนวโน้มมูลค่าการนำเข้าได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ราคาสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชเป็นต้นทุนที่สำคัญของการทำการเกษตรของเกษตรกร โดยที่นับวันจะเพิ่มภาระซ้ำเติมปัญหาด้านหนี้สินให้กับเกษตรกรที่ทำเกษตรเคมีมากขึ้นเป็นลำดับ

จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นจังหวัดที่มีศักยภาพด้านการเกษตรพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว อ้อย ด้วยศักยภาพดังกล่าวจังหวัดสุพรรณบุรี จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์ คือ “สุพรรณบุรีเป็นจังหวัดชั้นนำ ในด้านแหล่งผลิตอาหาร และผลิตภัณฑ์คุณภาพมาตรฐานสู่สากล เป็นศูนย์กลางการศึกษา การกีฬา และการท่องเที่ยว โดยใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ชุมชนเข้มแข็ง คุณภาพชีวิตดี ยึดการมีส่วนร่วม” ปี 2552 จังหวัดสุพรรณบุรีมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (Gross Provincial Product : GPP) เป็นมูลค่า 64,481 ล้านบาท โดยมาจากภาคเกษตร 19,819 ล้านบาท โดยภาคการเกษตรสร้างรายได้ให้กับจังหวัดในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก จากข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดในปี 2552 มีรายได้จากการผลิตภาคการเกษตร เป็นเงิน 19,819 ล้านบาท ลดลงจากปีก่อน ร้อยละ 18.57 คิดเป็นเงิน 4,521 ล้านบาท เนื่องจาก ในปี 2552 จังหวัดสุพรรณบุรีประสบกับปัญหาน้ำท่วมอย่างหนัก สำหรับพืชเศรษฐกิจหลัก ได้แก่ ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง มะม่วง เป็นต้น โดยเฉพาะข้าว จังหวัดสุพรรณบุรี มีพื้นที่เพาะปลูกมากในระดับต้น ๆ ของประเทศ สามารถทำการเกษตรได้ปีละ 2 – 3 ครั้ง เพราะมีแหล่งน้ำที่เพียงพอในการทำการเกษตร (รายงานสภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมจังหวัดสุพรรณบุรี, 2552) โดยมีเนื้อที่เพาะปลูกพืชเศรษฐกิจมากที่สุด ได้แก่ เนื้อที่ข้าวนาปรัง เท่ากับ 1,410,446 ไร่ คิดเป็น 47.62% ของเนื้อที่เพาะปลูกทั้งหมด รองลงมา คือ เนื้อที่เพาะปลูกข้าวนาปี เท่ากับ 1,064,603 ไร่ คิดเป็น 35.94% ของเนื้อที่เพาะปลูกทั้งหมด (ฐานข้อมูลพลังงาน จังหวัดสุพรรณบุรี, <http://www.thaienergydata.in.th> 2551) จากรายงานผลการดำเนินงาน การขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปี 2554/55 รอบ 2 ของกรมส่งเสริมการเกษตร อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี มีเกษตรกรผู้ผลิตข้าวนาปีขึ้นทะเบียนทั้งหมด 6,642 ราย พื้นที่ปลูก 208,856.75 ไร่ ซึ่งตำบลลลิตเป็นตำบลที่มีจำนวนเกษตรกรผู้ปลูกข้าว พื้นที่ปลูกข้าว และผลผลิตที่ได้มากที่สุด ในอำเภอบางปลาม้า คือ จำนวนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าว 790 ราย พื้นที่ปลูก 25,739.25 ไร่ ผลผลิต 19,082.1 ตัน การป้องกันกำจัดศัตรูพืชเป็นขั้นตอนหนึ่งที่เกษตรกรผู้ผลิตข้าวต้องปฏิบัติเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ เกษตรกรผู้ผลิตข้าวส่วนใหญ่จึงนิยมใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช ซึ่งเป็นการเลือกชนิดและวิธีการใช้ปัจจัยการผลิตต่าง ๆ มุ่งเฉพาะแต่การประสิทธิผลโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบ อย่างไรก็ตาม ราคาปัจจัยการผลิตต่าง ๆ เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เห็นได้อย่างชัดเจน คือ เรื่องของเมล็ดพันธุ์ข้าว ค่าเตรียมดิน ปุ๋ยเคมี สารป้องกันกำจัดศัตรูข้าว ค่าจ้างเก็บเกี่ยว ราคาน้ำมันเชื้อเพลิง ทำให้เกิดปัญหาด้านต้นทุนการผลิตและศักยภาพในการผลิต

จากสถานการณ์ปัญหาดังกล่าว จึงควรที่จะศึกษาว่า เกษตรกรผู้ผลิตข้าวของเกษตรกรในตำบลลลิต อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี มีสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจอย่างไร มีสภาพการผลิตข้าวอย่างไร ความต้องการการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าว ช่องทางและวิธีการในการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวของเกษตรกรผู้ผลิตข้าวในตำบลลลิต อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรีอย่างไรบ้าง เพื่อนำผลการศึกษากลับมา

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

มาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการผลิตอย่างถูกวิธี และเป็นแนวทางในการลดต้นทุนการผลิตข้าวให้สอดคล้องกับสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรตำบลสาธิต อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี
2. เพื่อศึกษาการผลิตข้าวของเกษตรกรตำบลสาธิต อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี
3. เพื่อศึกษาความต้องการการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับผลิตข้าวของเกษตรกรตำบลสาธิต อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรในการวิจัย คือ เกษตรกรผู้ผลิตข้าวในตำบลสาธิต อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ขึ้นทะเบียนผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ข้าว) ปี 2554/55 รอบ 2 จำนวน 790 ครัวเรือน ซึ่งสุ่มกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 266 ครัวเรือน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด และปลายปิด แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร ตอนที่ 2 การผลิตข้าวของเกษตรกร ตอนที่ 3 ความต้องการการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวของเกษตรกร และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัย

1. สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

เกษตรกรผู้ผลิตข้าว ตำบลสาธิต อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี เกษตรกรเพศชาย ร้อยละ 55.6 อายุระหว่าง 41 – 50 ปี อายุเฉลี่ย 47.9 ปี ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีสมาชิกในครัวเรือน 3 – 4 คน สมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.19 คน และมีประสบการณ์ในการผลิตข้าว 21 – 30 ปี ประสบการณ์เฉลี่ย 26.41 ปี เกษตรกรทั้งหมดเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร เป็นกลุ่มลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในครัวเรือนและในชุมชนของเกษตรกรทั้งหมด มีโทรทัศน์ วิทยุ หอกระจายข่าวและศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรรองลงมาเกษตรกรมีเครื่องเล่นวีดีโอ/ซีดี และคอมพิวเตอร์/อินเทอร์เน็ต และเกษตรกรผู้ผลิตข้าวทั้งหมดได้รับความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวจากนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ส่วนใหญ่มีแรงงานในครัวเรือนส่วนใหญ่ มีจำนวน 2 คน เกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่ในการผลิตข้าว รอบ 2 ปี 2554/2555 ระหว่าง 41 – 50 ไร่ ซึ่งมีพื้นที่ผลิตข้าวเฉลี่ย 47.25 ไร่ และเป็นพื้นที่ของตนเองบางส่วนและเป็นพื้นที่เช่าบางส่วน แหล่งเงินทุนของเกษตรกรทั้งหมดมาจากสถาบันการเงิน รองลงมาใช้เงินทุนของตนเอง และเกษตรกรส่วนใหญ่ มีรายได้จากการรับจ้างร่วมกับการผลิตข้าว

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

2. การผลิตข้าวของเกษตรกร

เกษตรกรผู้ผลิตข้าวตำบลสาละ อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ทั้งหมดมีวัตถุประสงค์ในการผลิตข้าวเพื่อจำหน่าย ลักษณะดินของพื้นที่ที่ผลิตข้าวทั้งหมดเป็นดินเหนียว แหล่งน้ำที่ใช้เป็นแหล่งน้ำชลประทาน เกษตรกรทั้งหมดผลิตข้าวเจ้า ส่วนพันธุ์ข้าวที่ใช้ส่วนใหญ่ ใช้ข้าวพันธุ์ กข 47 แหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์ข้าวมาจากร้านค้าและบริษัท เกษตรกรส่วนใหญ่มีการไถเตรียมดิน 2 ครั้ง และใส่ปุ๋ย 3 ครั้ง โดยมีการไถเฉลี่ย 2.33 ครั้ง และใส่ปุ๋ยเฉลี่ย 3.29 ครั้ง แหล่งที่มาของปุ๋ยส่วนใหญ่มาจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เกษตรกรส่วนใหญ่มีการป้องกันกำจัดโรค แมลง วัชพืช และศัตรูข้าว 7 ครั้ง โดยมีการป้องกันกำจัดเฉลี่ย 7.28 ครั้ง โดยเกษตรกรทั้งหมดพบโรคไหม้ เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล ข้าววัชพืช และนก การป้องกันและกำจัดโรค แมลง วัชพืช และศัตรูข้าว เกษตรกรทั้งหมดใช้สารเคมี แหล่งที่มาของสารป้องกันกำจัดโรค แมลง วัชพืช และศัตรูข้าวส่วนใหญ่มาจากร้านค้าในจังหวัด เกษตรกรทั้งหมดเก็บเกี่ยวผลผลิตข้าวด้วยรถเกี่ยววน และใช้รถบรรทุก 6 ล้อในการขนส่งผลผลิต และเกษตรกรผู้ผลิตข้าวตำบลสาละ อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ทั้งหมดจำหน่ายผลผลิตข้าวโดยการเข้าร่วมโครงการจำนำข้าวกับรัฐบาล

การปฏิบัติในการผลิตข้าว ด้านการเตรียมเมล็ดพันธุ์ เกษตรกรทั้งหมดทำการห่มเมล็ดข้าว 24 – 48 ชั่วโมง เพื่อเร่งราก เตรียมดินโดยการปล่อยน้ำเข้านา คราดปรับระดับผิวดิน ทำเทือก ทำร่องน้ำระหว่างแปลง มีการรักษาระดับน้ำในแปลงนาให้เหมาะสมกับอายุของข้าว มีการสำรวจการเข้าทำลายของศัตรูพืชในแปลงปลูกอย่างสม่ำเสมอ มีการตรวจสอบสภาพเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร มีการวางแผนการเก็บเกี่ยว ให้เก็บเกี่ยวในระยะที่เหมาะสม เก็บเกี่ยวเมื่อรวงข้าวอยู่ในระยะปลั่ง เมล็ดข้าวเปลือกในรวงสุกเหลืองไม่น้อยกว่าสามในสี่ส่วนของรวง โดยมีเกษตรกรส่วนใหญ่เลือกชนิดปุ๋ย อัตราปุ๋ย คำนวณปริมาณปุ๋ย (อัตรา) ที่ใส่ให้เหมาะกับพันธุ์ข้าว ชนิดของดิน และใส่อย่างถูกต้อง ใส่ปุ๋ยตามคำแนะนำของหน่วยงานราชการ และมีเกษตรกรส่วนน้อยที่ซื้อเมล็ดพันธุ์จากหน่วยงานราชการ ใช้อัตราเมล็ดพันธุ์ต่อไร่ตามคำแนะนำของหน่วยงานราชการ ใช้วิธีป้องกันกำจัดศัตรูพืชนั้นอย่างเหมาะสมตามคำแนะนำของหน่วยงานราชการ มีการจัดทำรายการปัจจัยการผลิต แหล่งที่มาของรายละเอียด

ปัจจัยการผลิตข้าว เกษตรผู้ผลิตข้าวโดยเฉลี่ยเกษตรกรมีปัจจัยการผลิต ได้แก่ ค่าเมล็ดพันธุ์ เฉลี่ย 636 บาทต่อไร่ ค่าเตรียมดิน เฉลี่ย 363.72 บาท ค่าปุ๋ย เฉลี่ย 573.91 บาทต่อไร่ ค่าสารเคมี เฉลี่ย 1,574.44 บาทต่อไร่ ค่าจ้างแรงงาน เฉลี่ย 364.10 บาทต่อไร่ ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง เฉลี่ย 32.35 บาทต่อไร่ ค่าเก็บเกี่ยวและขนส่ง เฉลี่ย 588.80 ต่อไร่ ค่าเช่าที่ดิน เฉลี่ย 1,582.85 บาทต่อไร่ ส่วนผลผลิตข้าว เฉลี่ย 1,037.82 กิโลกรัมต่อไร่ รายได้จากการจำหน่ายข้าวของเกษตรกร เฉลี่ย 13,372.44 บาทต่อไร่

3. ความต้องการการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าว

เกษตรกรผู้ผลิตข้าวตำบลสาละ อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ส่วนใหญ่มีความต้องการการส่งเสริมความรู้คะแนนเฉลี่ย 3.53 อยู่ในระดับมาก โดยเนื้อหาที่ต้องการในระดับมากที่สุด ได้แก่ วัตถุดิบทรายทางการเกษตร การดูแลรักษา มาตรฐานสินค้าข้าว คะแนนเฉลี่ย 4.37 4.35 และ 4.26 ระดับปานกลาง ได้แก่ ประเภทการทำนา การเตรียมดิน การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว การเตรียมเมล็ดพันธุ์ และ GAP ข้าว คะแนนเฉลี่ย 3.40 3.39 3.36 3.23 และ 2.79 ระดับน้อย ได้แก่ การรวมกลุ่มเกษตรกร คะแนนเฉลี่ย 2.58

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

ช่องทางการส่งเสริมการเกษตรที่เกษตรกรต้องการมีคะแนนเฉลี่ย 2.76 อยู่ในระดับน้อย ช่องทางการส่งเสริมการเกษตรที่มีคะแนนมากที่สุดอยู่ในระดับมาก ได้แก่ บุคคลราชการ เท่ากับ สื่อโทรทัศน์ คะแนนเฉลี่ย 3.60 ส่วนแผนพับ คะแนนเฉลี่ย 3.47 ระดับปานกลาง ได้แก่ บุคคลเอกชน และคู่มือ คะแนนเฉลี่ย 3.21 และ 3.13 ระดับน้อย ได้แก่ วิทยุ คอมพิวเตอร์/อินเทอร์เน็ต และโปสเตอร์ คะแนนเฉลี่ย 2.17 2.09 และ 1.91 ระดับน้อยที่สุด ได้แก่ วิทยุ/ซีดี คะแนนเฉลี่ย 1.66 วิธีการส่งเสริมการเกษตรที่มีคะแนนเฉลี่ยทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การบรรยาย การศึกษาดูงาน การสาธิต และการฝึกปฏิบัติคะแนนเฉลี่ย 3.37 3.13 2.92 และ คะแนนเฉลี่ย 2.65

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

เกษตรกรผู้ผลิตข้าวตำบลสาธิต อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีช่วงความห่างของอายุค่อนข้างมาก ซึ่งเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอายุน้อยที่สุด 20 ปี และอายุสูงที่สุด 80 ปี แต่ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 41 – 50 ปี มีอายุเฉลี่ย 47.9 ปี ซึ่งใกล้เคียงกับที่ มุลนิธิชีววิถี (2552) กล่าวถึงอายุเฉลี่ยของเกษตรกรไทยเฉลี่ย 45 ปี และวิทยา เกียรพันธ์ (2552) พบว่า อายุเฉลี่ยของเกษตรกร อยู่ที่ 51 ปี การศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา และมีเกษตรกรบางรายจบการศึกษาระดับปริญญาตรีซึ่งสอดคล้องกับอายุของเกษตรกรผู้ผลิตข้าว ที่มีอายุเฉลี่ยไม่มากนัก ส่วนใหญ่มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.19 คน สอดคล้องกับที่ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2550) ครัวเรือนของเกษตรกรมีสมาชิกเฉลี่ย 4.05 คน เกษตรกรส่วนใหญ่มีสื่อที่มีความทันสมัย เห็นได้จาก การที่เกษตรกรทั้งหมดมีโทรทัศน์และวิทยุ และส่วนใหญ่มีเครื่องเล่นวิทยุ/ซีดี และมีเกษตรกรบางส่วนมีคอมพิวเตอร์/อินเทอร์เน็ต เกษตรกรทั้งหมดได้รับความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวจากนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรที่มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลเกษตรกรในตำบลสาธิต แรงงานในครัวเรือนของเกษตรกรในการผลิตข้าว ค่อนข้างน้อยเฉลี่ย 2.80 คน แต่พื้นที่ในการผลิตข้าวของเกษตรกรค่อนข้างมาก เฉลี่ย 47.25 ไร่ ซึ่งพื้นที่ในการผลิตข้าวส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ของตนเองบางส่วนและเช่าบางส่วน เกษตรกรส่วนใหญ่ผลิตข้าวเป็นอาชีพหลัก แต่มีเกษตรกรส่วนน้อยที่ประกอบอาชีพอื่น เช่น ค้าขาย รับราชการ และเอกชน ผลิตข้าวเป็นอาชีพเสริม เนื่องจากบางรายถือครองพื้นที่นา เห็นว่าน่าจะทำเป็นอาชีพเสริมได้ และส่วนใหญ่ไม่ได้ลงมือทำเอง เป็นการจ้างแรงงานเสียมากกว่า เกษตรกรทั้งหมดเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร และเป็นกลุ่มลูกค้านานาการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สอดคล้องกับแหล่งเงินทุนที่ใช้ในการผลิตข้าวส่วนใหญ่มาจากสถาบันการเงิน เกษตรกรผู้ผลิตข้าวส่วนใหญ่มีรายได้เสริมจากการรับจ้าง

2. การผลิตข้าวของเกษตรกร

เกษตรกรผู้ผลิตข้าวตำบลสาธิต อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ทั้งหมดผลิตข้าวเพื่อจำหน่ายเข้าโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ลักษณะดินเป็นดินเหนียว ใช้แหล่งน้ำชลประทาน เนื่องจากสภาพพื้นที่ของตำบลสาธิตเป็นที่ราบลุ่ม มีระบบชลประทานที่ทั่วถึง เกษตรกรส่วนใหญ่ทำนาหว่านน้ำตม เนื่องจากประหยัดเวลาและแรงงาน พันธุ์ข้าวที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ กข 47 เนื่องจากเป็นพันธุ์ข้าวที่ให้ผลผลิตสูง ค่อนข้างต้านทานเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลและโรคไหม้ได้ดี เหมาะสำหรับปลูกในพื้นที่นาชลประทาน เกษตรกรส่วนใหญ่มีการเตรียมดินโดยการไถ ครั้ง ใส่ปุ๋ย 3 ครั้ง และมีการป้องกันกำจัดโรค แมลง วัชพืช และสัตว์ศัตรู 7 ครั้ง เกษตรกรพบโรคไหม้

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

และโรคขอบใบแห้ง พบการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล ข้าววัชพืช และนก ส่วนการป้องกันกำจัดโรคแมลง วัชพืช และสัตว์ศัตรู เกษตรกรทั้งหมดใช้สารเคมีซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อมรรัตน์ สว่างลาภ (2549: 93) เกษตรกรจึงนิยมใช้สารเคมีซึ่งสะดวกและรวดเร็ว และมีเกษตรกรเพียงบางส่วนที่มีการตัดพันธุ์ปน แต่สำหรับการกำจัดข้าววัชพืช เกษตรกรทั้งหมดใช้วิธีถอนต้นออกจากแปลง และส่วนใหญ่ใช้วิธีการตัดรวงของข้าววัชพืช ส่วนการกำจัดหนู มีการใช้วิธีกล เช่น ดักด้วยกรง กับดัก ร่วมกับการวางเหยื่อพิษ สำหรับการไล่คนนั้น เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้ปะทัด รองลงมา มีการใช้วัสดุสะท้อนแสง และมีบางส่วนใช้หุ่นไล่กา ส่วนการเก็บเกี่ยวและขนส่ง ใช้รถเกี่ยวนาข้าว เพราะมีความรวดเร็ว

สำหรับการปฏิบัติในการผลิตข้าว การเตรียมเมล็ดพันธุ์ เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ใช้อัตราเมล็ดพันธุ์ต่อไร่ตามคำแนะนำของหน่วยงานราชการ ไม่มีการทดสอบความงอกของเมล็ดพันธุ์ก่อนหว่าน และซื้อเมล็ดพันธุ์จากร้านค้า เนื่องจากแหล่งเมล็ดพันธุ์จากหน่วยงานราชการมีจำนวนจำกัด ส่วนอัตราเมล็ดพันธุ์ที่ทางหน่วยงานราชการให้ใช้ต่อไร่ นั้น 15 - 20 กิโลกรัม แต่เกษตรกรมักใช้เมล็ดพันธุ์มากกว่า เนื่องจากต้องการป้องกันความเสียหายจากสัตว์ศัตรู เช่น หนู และนก ที่เข้ามาทำลาย เกษตรกรคิดว่าถ้าหว่านมากขึ้นเมื่อมีสัตว์ศัตรูเข้าทำลายก็ยังเหลือเมล็ดพันธุ์ในปริมาณที่เหมาะสม และเกษตรกรไม่นิยมทดสอบความงอกของเมล็ดพันธุ์ แต่เกษตรกรทั้งหมดมีการห่มข้าวเพื่อเร่งการงอก การเตรียมดิน เกษตรกรปล่อยน้ำเข้านา ทรายปรับระดับดิน ทำเทือก ทำร่องน้ำระหว่างแปลงเท่านั้น ไม่มีการหว่านปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยพืชตระกูลถั่ว ไถดะ หมักดิน ใว้อย่างน้อย 7 วันและที่สำคัญ เกษตรกรทั้งหมดเผาตอซังและฟางข้าวในนา โดยเกษตรกรคิดว่าวิธีการดังกล่าวเมื่อปฏิบัติแล้วจะเสียเวลา ไม่ทันน้ำซึ่งใช้น้ำชลประทาน ประหยัดต้นทุน โดยไม่คำนึงถึงประโยชน์จากการไถกลบตอซัง เกษตรกรส่วนใหญ่เริ่มผลิตข้าวในเดือนพฤศจิกายน ส่วนเกษตรกรที่ไม่ได้เริ่มการผลิตนั้น เนื่องจากยังไม่ได้เก็บเกี่ยวผลผลิตที่ได้ผลิตไว้ในรอบก่อน และเกษตรกรบางรายรอการจ่ายน้ำจากชลประทาน การดูแลรักษา เกษตรกรทั้งหมดรักษาระดับน้ำให้เหมาะสมกับอายุของข้าว มีการสำรวจการเข้าทำลายของศัตรูพืชในแปลงปลูกอย่างสม่ำเสมอ โดยมีเกษตรกรส่วนใหญ่ เลือกรักษาปุ๋ย อัตราปุ๋ย คำนวณปริมาณปุ๋ย (อัตรา) ที่ใส่ให้เหมาะกับพันธุ์ข้าว ชนิดของดิน และใส่อย่างถูกต้อง ใส่ปุ๋ยตามคำแนะนำของหน่วยงานราชการ โดยส่วนใหญ่มีการใส่ปุ๋ย 3 ครั้ง คือ ในระยะกล้า ระยะแตกกอ และระยะข้าวตั้งท้อง ส่วนใหญ่ใช้ปุ๋ยสูตร 46 - 0 - 0 และ 16 - 20 - 0 และมีบางรายใช้สูตร 16 - 8 - 8 แต่ก็มีเกษตรกรบางส่วนที่ใส่ปุ๋ย 4 ครั้ง เพิ่มการใส่ในระยะข้าวเริ่มสร้างรวงอ่อน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสราวุธ อนุธนาธิกุล (2548: 30 - 32) ที่พบว่า เกษตรกรส่วนมากใส่ปุ๋ยเคมีในนาข้าว โดยการแบ่งใส่ตามระยะการเจริญเติบโตของข้าว ด้านการจัดการปัจจัยการผลิต เกษตรกรทั้งหมดมีการตรวจสภาพและทำความสะอาดเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร แต่ไม่มีการทำความสะอาดภาชนะที่ใช้ในการบรรจุและขนส่งก่อนและหลังใช้ เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นการจ้างเมื่อไม่ใช่อุปกรณ์ของตนเองจึงไม่สนใจที่จะตรวจสอบไม่มีการจัดทำรายการและการจัดเก็บเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร เพราะเป็นการยุ่งยาก แต่มีบางส่วนที่มีการจัดทำรายการปัจจัยการผลิตและแหล่งที่มา แต่ไม่ได้มีการจัดรายการอย่างเป็นระบบ เป็นการจดใส่เศษกระดาษ หรือจดใส่ปฏิทิน และรวบรวมไว้เท่านั้น การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว เกษตรกรทั้งหมดมีการวางแผนการเก็บเกี่ยว ให้เก็บเกี่ยวในระยะเวลาที่เหมาะสมซึ่งจะเก็บเกี่ยวเมื่อรวงข้าวอยู่ในระยะปลีผล เมล็ดข้าวเปลือกสุกเหลืองไม่น้อยกว่าสามในสี่ส่วนของรวง เนื่องจากเกษตรกรมีประสบการณ์ในการปลูกข้าวมานาน และได้รับความรู้จากนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ส่วนการการทำความสะอาดเครื่องเกี่ยวนา หรือพาหนะในการขนย้ายนั้น เกษตรกรไม่สามารถทำได้ เนื่องจากการเก็บเกี่ยวและขนส่งนั้นเกษตรกรจ้างรถเกี่ยวนามาทำการเก็บ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

ผลผลิต ซึ่งไม่ได้มีการตรวจสอบอุปกรณ์ดังกล่าว รวมถึงการขนส่งเกษตรกรก็ได้ว่าจ้างรถบรรทุก 6 ล้อ มาขนส่งข้าว โดยเมื่อเก็บเกี่ยวเสร็จก็ขนส่งไปโรงสี โดยไม่มีการเก็บผลผลิตไว้เลย โดยไม่มีการลดความชื้นข้าวภายใน 24 ชั่วโมงหลังการเก็บเกี่ยว ซึ่งอาจทำให้ผลผลิตข้าวที่ได้มีความชื้น จึงทำให้ข้าวที่จำหน่ายได้รับราคาที่ไม่สูงนัก เนื่องจากความชื้นของข้าวไม่ผ่านเกณฑ์การจำหน่าย และอาจมีการปนเปื้อนจากวัสดุอันตรายและสิ่งแปลกปลอม ที่มีผลต่อความปลอดภัยในการบริโภค

ปัจจัยการผลิตการผลิตข้าว เกษตรผู้ผลิตข้าวตำบลสาธิต อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี โดยเกษตรกรมีปัจจัยการผลิต ได้แก่ ค่าเมล็ดพันธุ์ ค่าเตรียมดิน ค่าปุ๋ย ค่าสารเคมี ค่าจ้างแรงงาน ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าเก็บเกี่ยวและขนส่ง ค่าเช่าที่ดิน โดยเฉลี่ยแล้วเกษตรกรจะมีค่าปัจจัยการผลิตไร่ละ ประมาณ 5,716.17 บาท ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานเกษตรจังหวัดสุพรรณบุรี (2553) ได้ศึกษาต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกรในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่างที่ 1 (สุพรรณบุรี นครปฐม ราชบุรี และกาญจนบุรี) ต้นทุนการผลิตของเกษตรกรสูงมาก เฉลี่ยไร่ละ 5,500 – 6,000 บาท เนื่องมาจากปัจจัยการผลิตที่มีราคาสูงและใช้เกินกว่าที่หน่วยงานราชการแนะนำ ส่วนเกษตรกรมีผลผลิต เฉลี่ยไร่ละ 1,037.82 กิโลกรัม รายได้จากการจำหน่ายข้าวของเกษตรกร เฉลี่ย 13,372.44 บาทต่อไร่

3. ความต้องการการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าว

เกษตรกรผู้ผลิตข้าวตำบลสาธิต อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ส่วนใหญ่เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าว มีคะแนนเฉลี่ย 3.53 อยู่ในระดับมาก เนื่องจากเกษตรกรมีความรู้และประสบการณ์ในการปลูกข้าว จะเห็นได้จาก ประสบการณ์เฉลี่ย 26.41 ปี และได้รับความรู้จากนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร รวมถึงการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างเกษตรกร ช่องทางการส่งเสริมการเกษตรที่เกษตรกรต้องการมีคะแนนเฉลี่ย 2.76 อยู่ในระดับน้อย ซึ่งช่องทางการส่งเสริมการเกษตรที่มีคะแนนในระดับมาก ได้แก่ บุคคลราชการ สื่อโทรทัศน์ แผ่นพับ ระดับปานกลาง ได้แก่ บุคคลเอกชน และคู่มือ ระดับน้อย ได้แก่ วิทยุ คอมพิวเตอร์/อินเทอร์เน็ต และโปสเตอร์ ระดับน้อยที่สุด ได้แก่ วิดีโอ/ซีดี จะเห็นได้ว่า สื่อที่เข้ามาบทบาท คือคอมพิวเตอร์/อินเทอร์เน็ต เนื่องจากมีเกษตรกรที่มีอายุน้อย กล่าวคือ มีช่วงอายุ 30 ปีหรือน้อยกว่า และ ระหว่าง 31 – 40 ปี อยู่ถึงร้อยละ 22.2 และมีระดับการศึกษาในระดับอนุปริญญา/ปวส. และระดับปริญญาตรี อยู่ร้อยละ 16.2 ประกอบกับในครัวเรือนของเกษตรกรมีคอมพิวเตอร์/อินเทอร์เน็ต ถึงร้อยละ 27.8 ซึ่งสอดคล้องกับ ดัชนีความผาสุกของเกษตรกร (2553 : 22) ด้านการศึกษา สมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรได้รับการศึกษาสูงกว่าภาคบังคับเมื่อเทียบกับปี 2552 จากปัจจัยดังกล่าว จึงทำให้เกษตรกร สามารถเข้าถึงคอมพิวเตอร์/อินเทอร์เน็ตมากขึ้น วิธีการส่งเสริมการเกษตรที่ต้องการมีคะแนนเฉลี่ย 3.02 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเกษตรกรต้องการวิธีการบรรยายและศึกษาดูงาน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

ข้อเสนอแนะ (ถ้ามี)

1. ผลการวิจัย อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการผลิตข้าว เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิตข้าว ตั้งแต่การเตรียมเมล็ดพันธุ์ การเตรียมดิน การดูแลรักษา (การใส่ปุ๋ย การป้องกันกำจัดโรค แมลง วัชพืช และสัตว์ศัตรู) การเก็บเกี่ยวและขนส่ง และการจัดการปัจจัยการผลิต ซึ่งเกษตรกรปฏิบัติตามคำแนะนำหลักปฏิบัติของหน่วยงานราชการบ้าง และไม่ปฏิบัติตามบ้าง เนื่องจากเกษตรกรต้องการความรวดเร็วในการผลิต ไม่อยากเสียเวลา จึงทำให้มีต้นทุนในการผลิตสูง ดังนั้น นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรจึงควรให้ความรู้ในกระบวนการผลิตข้าว รวมทั้งความรู้ในการจัดการและปัจจัยต่าง ๆ เพื่อเป็นการลดต้นทุน

2. ผลการวิจัย พื้นที่การผลิตข้าว ด้านการผลิตและการปฏิบัติในการผลิต แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ผลิตข้าวตามประสบการณ์ที่ผ่านมา เน้นการใช้เทคโนโลยี สารเคมี และการจ้างแรงงานในการผลิตเป็นหลัก ซึ่งจะเห็นได้จากพื้นที่ในการผลิตข้าว เฉลี่ย 47.25 ไร่ แต่มีจำนวนแรงงานในครัวเรือน เฉลี่ย 2.80 คน ดังนั้น นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร จึงควรให้ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบของสารเคมี ทั้งต่อตัวผู้ผลิต ผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อม

3. ความต้องการการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าว แสดงให้เห็นถึงความต้องการเนื้อหา ช่องทางในการถ่ายทอดทอดความรู้ และวิธีการถ่ายทอดความรู้ ซึ่งเป็นการตอบสนองความต้องการของเกษตรกร ดังนั้น นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร จึงควรนำเสนอความรู้ สื่อและวิธีการที่เหมาะสมกับความต้องการ ระดับความรู้ และอายุของเกษตรกร เพื่อเป็นการประสิทธิภาพในการให้ความรู้ เพิ่มขีดความสามารถของเกษตรกรที่จะนำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติ

4. เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้ ดำเนินการเก็บข้อมูลเฉพาะเกษตรกรผู้ผลิตข้าวตำบลสาเล อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี เท่านั้น ซึ่งในขณะเดียวกันก็มีเกษตรกรที่ผลิตข้าวในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วทุกภาคของประเทศไทย จึงควรมีการวิจัยซ้ำอีกครั้งเพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่ได้มาตรฐาน

5. เพื่อให้การวิจัยเรื่องนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ควรทำการวิจัยในลักษณะเดียวกันโดยการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาการผลิตข้าวของเกษตรกร รวมถึงปัจจัยการผลิต ที่ส่งผลกระทบต่อรายได้ของเกษตรกร เพื่อจะได้ทราบปัญหาในการผลิตและสามารถหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่อไปได้

6. ภาครัฐ เอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้การสนับสนุนในด้านการพัฒนาการเกษตรและส่งเสริมให้เกษตรกรได้รับความรู้ในด้านการผลิตข้าวที่เหมาะสม เพื่อให้เกษตรกรได้ตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อม

เอกสารอ้างอิง

ดัชนีความพึงพอใจของเกษตรกร ปี 2553 สำนักนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ปี 2553 (เอกสารสำเนา)

ประพาส วีระแพทย์ (2550) *ความรู้เรื่องข้าว* สาขาจัดพันธุ์ ด้านทวนศัตรูข้าว กองการข้าวกรมวิชาการเกษตร

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

รายงานสภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมจังหวัดสุพรรณบุรี ปี 2552 (เอกสารสำเนา)

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3
The 3rd STOU Graduate Research Conference

สราวุธ อนุธนาภิรักษ์ (2548) “การใช้เทคโนโลยีการปลูกข้าวนาปรังของเกษตรกรในจังหวัดสมุทรปราการ

ปี 2547” สำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรปราการ

สำนักวิจัยและพัฒนาข้าว กรมการข้าว (2550) คู่มือการป้องกันกำจัดวัชพืชในนาข้าว พิมพ์ครั้งที่ 1 โรงพิมพ์ชุมนุม

สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด

สำนักวิจัยและพัฒนาข้าว กรมการข้าว (2550) แมลง-ศัตรูศัตรูข้าว และการป้องกันกำจัด พิมพ์ครั้งที่ 1 ชุมชุม

สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด

กลุ่มวิชาการ สำนักวิจัยและพัฒนาข้าว กรมการข้าว (2550) โรคข้าวและการป้องกันกำจัด พิมพ์ครั้งที่ 1 โรงพิมพ์

ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (2551) การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับข้าว

กรุงเทพมหานคร สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

อมรรัตน์ สว่างลาก (2549) “ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับการจัดการศัตรูข้าวโดยวิธีผสมผสานของเกษตรกรใน

โครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน” วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา

ส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

